

เทศน์เช้า วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ ตั้งใจฟังธรรม สัจธรรมเป็นความจริง ธรรมโอสถๆ คนเราเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมาต้องการรักษาโรค นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดมาเรามีความทุกข์ในหัวใจใจ ทุกคนมีความวิตกกังวลไปทั้งนั้นนะ มันมีสิ่งใดฝังหัวใจอยู่ ถ้าฝังในหัวใจอยู่นะ เพราะมันมีสิ่งนี้ฝัง มันถึงทำให้เวียนว้ายตายเกิดในวัฏฏะ ถ้าไม่มีสิ่งนี้ ไม่มีอวิชชาคือความไม่รู้ ความไม่รู้ เห็นไหม ความไม่รู้ทำให้เรากังวล ทำให้เราวิตกกังวลไปทุกๆ เรื่อง

ในชีวิตของเรา เราอยากให้สมความปรารถนาทั้งนั้นนะ ถ้าสมความปรารถนานะ แต่ในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกโลกนี้เป็นอนิจจัง สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจังเพราะมันแปรสภาพของมันตลอดเวลา มันไม่มีสิ่งใดคงที่ได้เลย มันแปรสภาพของมันไปตลอด แต่ด้วยความปรารถนาของมนุษย์ คนที่มีอำนาจวาสนาเขาก็ปรารถนาสิ่งที่ดั่งใจของเขา แต่คนที่ไม่มีอำนาจวาสนานะ มันก็คิดได้แค่นั้นใจ คิดว่าสิ่งที่เราปรารถนาเราต้องการจะเป็นความสุขของเรา จะเป็นความปรารถนาของเรา

แต่ความปรารถนา หามาได้มากน้อยขนาดไหนแล้วกิเลสตัดหาความทะยานอยากมันไม่เคยพอ มันไม่เคยพอหรือ มันจะแสวงหาของมันต่อไปเรื่อยๆ ตัณหาสิ้นฝุ้งๆ หลวงตาท่านสอนประจำ คุณติ แม่น้ำลำคลองมันยังมีตลิ่ง มีขอบของมัน ตัณหาความทะยานอยากในใจของคนไม่มีขอบไม่มีเขต มันจินตนาการของมันไปตลอด มันต้องการธรรมโอสถใจ ให้ธรรมโอสถมายับยั้งเริ่มต้นจากทาน การเสียดละ เสียดละของเราเสียดละเพื่ออะไร เสียดละเพื่อจะให้มันยอมรับฟังเหตุผลคนอื่นบ้างใจ

ถ้าไม่เสียดละขึ้นมา ของกูๆ เพราะของกูๆ ถึงไม่มีสิ่งใดเป็นสมบัติของกูสักอย่างหนึ่ง มาวัดมาวาขึ้นมาเสียดละของเรา นั่นนะของกูแท้ๆ ของกูแท้ๆ ก็ได้เสียดละสิ่งนั้นออกไปไป ถ้าเสียดละออกไป ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้ล่ะว่า เราหาเงินมาได้หนึ่งบาท เราจะทำธุรกิจของเราหนึ่งสิ่ง เลี้ยงครอบครัวหนึ่งสิ่ง เราจะใช้สอยหนึ่งสิ่ง อีกหนึ่งสิ่ง

ฝังดินไว้ไง หาเงินสิ่งใดได้ให้แยกเป็น ๔ ส่วน ส่วนหนึ่งเราต้องใช้ต้องสอย ส่วนหนึ่งเราใช้ในครอบครัว ส่วนหนึ่งเราต้องลงทุนทำกิจการต่อไป อีกส่วนหนึ่งที่เราเหลือแล้วเราถึงฝังดินไว้ไง นี่เรามาเสียดลทานของเรา เสียดลทานของเราก็ฝังดินไว้ไง ฝังไว้ที่ไหน เวลาโยมจะมาวัดมาวา โยมคิดใหม่ โยมตั้งใจใหม่ นั่นล่ะมันฝังลงที่หัวใจนั่น

นี่ไง ที่ว่าเป็นสมบัติของเราว่าของกูๆ ไม่ได้อะไรของกูเลย แต่ถ้าเราเสียดลออกไป นั่นนะของกูจริงๆ ของกูมันเป็นทิพย์สมบัติไง สิ่งใดที่เราทำแล้วเราระลึกได้ทั้งนั้นนะ สิ่งใดที่เราระลึกได้ นี่ทิพย์สมบัติๆ เวลาตายไปแล้ว ถ้าเกิดเป็นเทวดา วิญญาณอาหาร ในเทวดาไม่มีตลาดนะ ไม่มีการแลกเปลี่ยนซื้อขายนะ ของใครของมันนะ ถ้าของใครของมัน มันก็ไปจากทานนี้ จากบุญกุศลของตนนี้ บุญกุศลมันฝังลงที่ใจ เป็นทิพย์สมบัติ ที่ว่าของกูๆ ไม่ใช่ของกูเลย ไอ้ที่เสียดลไปนี่ของกูแท้ๆ นี่ระดับของท่าน ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างนี้

วันพระ วันพระขึ้นมา ระดับของท่านเราก็ได้เสียดลของเราเพื่อประโยชน์กับเรา ถ้าเพื่อประโยชน์กับเราแล้ว ถ้าเราจะมีธรรมโอสธ คุณิ เวลาครูบาอาจารย์ท่านสอน เราซื่อยามามันต้องมีผลากำกับมาใช่ไหม ว่ายานี้จะใช้ประโยชน์สิ่งใด ใช้ยังไง

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมโอสธขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทฤษฎีเราศึกษามาๆ นี่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะเป็นธรรมชาติๆ มันเสมอภาคกันทั้งนั้นนะ แต่ของเรายังไม่มีการ ถ้าของเรามันมีขึ้นมา โรคภัยไข้เจ็บในใจเราต้องหายไป โรคภัยไข้เจ็บ ความลึกลับสงสัย ก็เลศฝังอยู่ในหัวใจนั่นนะ ถ้ามันโดนธรรมโอสธ คุณิ คุณรรคญาณ คุณธรรมจักรที่มันถอดมันถอนใจ ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนาไหนไม่มีผล ผู้ใดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาไม่มีมรรค ขึ้นมาในหัวใจ ไม่มีศีล ไม่มีสมาธิ ไม่มีปัญญา ปัญญาของตนไม่เกิดขึ้นมา มันไม่มีสังขาร ไม่มีความจริง มันจะถอดถอนกิเลสไปได้ยังไง

การถอดถอนกิเลสก็คือถอดถอนความสงสัย ถอดถอนความไม่รู้ ถอดถอนต่างๆ มันถอดไปเรื่อยๆ ของมัน มันคตทั้งคปทานชั่วคราว ชั่วคราวไป ทำจนถึงที่สุดเวลามันสมุจเฉทปทาน เวลากิเลสมันขาด นี่ไง เวลากิเลสขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขาดในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป ท่านเป็นศาสดาของเรา เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถอดถอนกิเลสในใจของท่านขึ้นมา นี่สมบัติส่วนตนไง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน “อานนท์ เราไม่ได้เอาสมบัติของใครไปเลยนะ เราเอาเฉพาะของเราไปเท่านั้นเอง” สมบัติเฉพาะของเราก็คือสมบัติในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั่นเป็นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมหาศาล ถึงเป็นศาสดาของเราปรารณามารื้อสัตว์ขนสัตว์ ปรารณามารื้อสัตว์ขนสัตว์ด้วยมรรคด้วยผล ใจ ด้วยมรรคด้วยผล ด้วยการเทศนาว่าการ เทศนาว่าการ เราได้ศึกษา ได้รู้เรียนมา เรียนมาแล้วเราพยายามประพฤติกปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นความจริงของเรา อย่างเช่นที่ม่าวัด เราก็ต้องตั้งใจของเรา มา เวลาที่มีสติสัมปชัญญะ เราก็จะหยุดความคิดที่มันลั่นฝ่งๆ พอหยุดความคิดจนมันเอ็กคตารมณ์ จิตมันตั้งมั่น จิตมันมีกำลังของมัน เราก็ฝึกหัดของเรา

ถ้าเราฝึกหัดของเรา วิปัสสนา การรู้แจ้งในใจของเรา การรู้แจ้งในกิเลสตัดหาความทะยานอยากของเรา ความรู้แจ้งในความผิดพลาดของเรา ในความไม่รู้เท่าทันความรู้สึกรู้สึกของเรา ใจที่มันทุกข์ๆ อยู่นี้ ทุกข์เพราะว่ากิเลสมันหลุดกระซากลากไปใจ

หัวใจของสัตว์โลกเปรียบเหมือนช้างสารที่ตกมัน ช้างตกมันนะ เอาไม่อยู่หรือ มันไปตามฤทธิ์ตามเดชของมันใจ นี่ใจ เวลากิเลสตัดหาความทะยานอยากมันเกลี้ยกล่อมแล้ว กิเลสตัดหาความทะยานอยากมันขึ้นขี่คอหัวใจแล้ว มันเหมือนช้างสารตกมัน เวลาโกรธ ไม่มีเหตุมีผล เวลาโลก โลกไม่มีที่สิ้นสุด เวลาหลง ไม่ต้องให้ใครมาหลอก มันไปกับเขาแล้ว นี่ใจ มันไปหมดละ นี่เหมือนช้างสารตกมัน แล้วเราจะเอาใจเราไว้ได้อย่างไรละ

มันก็เริ่มต้น เริ่มต้นจากเราเสียสละทานของเรา เราเสียสละ เสียสละอารมณ์ความรู้สึกของเรา เราเสียสละความยึดมั่นถือมั่นในใจของเรา ถ้าเราเสียสละไม่ได้ เราก็มาบริกรรมพุทโธๆ ของเรา ใจดวงนี้ไม่ให้ไปเสวยอารมณ์ ไม่ให้ไปเสวยสิ่งที่กิเลสมันป้อนให้ใจ นี่พุทธานุสติ เราจะเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะอยู่กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกออกโธ มันมีคุณค่าใจ

หลวงตาบอกว่า พุทโธสะเทือน ๓ โลกธาตุ กามภพ รูปภพ อรูปภพ มันสะเทือนเลื่อนลั่นสะเทือนหัวน้ไปหมดเลย มันมีคุณค่าขนาดนั้น ผู้ที่ประพฤติกปฏิบัติเห็นผลของมันแล้วใจ

แต่ของเราพุทโธแล้วจิตซัด พุทโธแล้วมันไม่เห็นได้อะไรเลย พุทโธแล้วมันมีแต่ความบีบคั้น พุทโธมีแต่ความเคร่งเครียด เคร่งเครียดเพราะกิเลสมันพลิกแพลงใจ มันบอกทำอย่างนี้ไม่ดี

ถ้าเชื่อตามมันดี ถ้าไปตามที่มันหลอกนะดี จะดี ดีที่มันหลอกเรานี้ไง นี่ข้างสารตมันที่เอาไปไป มันลากไปหมดแล้ว

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เรายังรักษาของเราอย่างนี้ ถ้าเราทำความสงบของใจเราเข้ามา ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ สงบระงับเข้ามามันก็มีความสุข เห็นใหม่ สิ่งที่เราเกิดมา ประารถความสุข เกลียดความทุกข์ทั้งนั้นนะ แต่เรายังเข้าใจความสุขที่ไม่ตรงกันไง เวลาเข้าใจความสุข ถ้าเราทำอะไรสมความปรารถนาจะได้เป็นความสุข มันชั่วคราวๆ ทั้งนั้นนะ ทำสิ่งใดแล้วมันต้องทำให้มากขึ้น เพราะถ้าทำเท่าเดิมมันก็ไม่สุขเหมือนเดิมแล้วแหละ มันจะมากขึ้นๆ ไปเรื่อยๆ

แต่ถ้าเราหายใจเข้านี้ก็พุท หายใจออกนี้ก็โธ ถ้ามันสงบระงับเข้ามา สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี น้ำเต็มแก้ว เราเทน้ำเข้าแก้ว แก้วมันล้นไปทั้งนั้นนะ นี่ไง ถ้าหัวใจมันอิ่มเต็มของมันแล้ว มันไม่ต้องการสิ่งใดทั้งสิ้น สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

ถ้ามีความสุข ทุกคนปรารถนาความสุข เกลียดความทุกข์ แต่เราไปหาความสุขจากข้างนอก หาความสุขที่กิเลสมันป้อนให้ หาความสุขจากค้นหาความทะยานอยากที่คาดหมายว่าอย่างนั้นเป็นประโยชน์ เขาเรียกว่าอามิส ไปเที่ยวมารอบโลกเลย กลับมาก็ยังทุกข์อยู่ในหัวใจนั้นนะ แต่ถ้ามันพุทโธๆ จนจิตมันสงบขึ้นมา มันมีความสุขของมัน

คนเราปรารถนาความสุขๆ แต่หาความสุขกันไม่เป็น หาความสุขกันไม่ได้ ถ้าหาความสุขเป็นนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาหัวใจอิ่มเต็มแล้ว หัวใจที่เป็นธรรมขึ้นมาแล้วไม่ต้องการสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านประพฤติปฏิบัติแล้ว ถ้ามันมีความสุข หลวงตาท่านพูดประจำ ถ้าได้อยู่องค์เดียวมีความสุขมาก ถ้าอยู่องค์เดียวมีความสุขมาก แต่ในเมื่อเป็นสากยบุตรพุทธชิโนรส เราบวชมาเป็นพระ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา กว่าจะเชื่อในพระพุทธศาสนา คนที่ไม่เชื่อพระพุทธศาสนา ไม่เชื่อมรรคไม่เชื่อผล ไม่เชื่อจรกสวรรค์ ไม่เชื่อสิ่งใดเลย เขาก็ใช้ชีวิตของเขาตามกิเลสค้นหาความทะยานอยาก กว่าเขาจะเชื่อได้ พอเขาเชื่อได้ ขึ้นมาแล้ว แล้วจะกระทำขึ้นมา โอ้โฮ! มันแสนยาก

เวลามันแสนยากขึ้นมา เวลาทำขึ้นมาให้เป็นความจริงในใจ เห็นใหม่ ตั้งแต่ปุณฺณ กัลยาณปุณฺณ โสคาปัตติมรรค โสคาปัตติผล สกิทคามิมรรค สกิทคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ บุคคล ๔ กุ่ หัวใจมันพลิกแพลง

มันพัฒนาของมันขึ้นไป เป็นศากยบุตร บุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยแท้ มีคุณธรรมในหัวใจ นี่ไง สิ่งนี้มันเป็นหน้าที่ไง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ไง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สัจธรรม สัจธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ ธรรมอันนั้น ประเสริฐมาก

เขาบอกว่าธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้มารื้อค้นขึ้นมา ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันมีอยู่โดยดั้งเดิม แล้วใครเป็นคนทำละ แล้วเวลา มีอยู่โดยดั้งเดิม ทำไมมันเป็นไปไม่ได้ละ แล้วเวลาบอกว่าธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม ไม่ต้องทำอะไรเลย ไปเจอมันเอง จะไปชนมันเอง เดินไปแล้วจะเป็นไปเอง ปฏิบัติแล้วเดี๋ยวมันก็จะเป็นอย่าง... คิดกันไปอย่างนั้นละ ถ้ามันเป็นเองๆ พวกเราไม่ต้องมาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะอย่างนี้หรอก

ในสมัยพุทธกาลก็มี มีลัทธิหนึ่งเขาเชื่อใจว่า คนเราเกิดมา ๕๐๐ ชาติ เสวยสุขไป ๕๐๐ ชาติก็จบ มีความเชื่ออย่างนี้มาเยอะแยะไปหมด แล้วความเชื่อที่พอเชื่อแล้วเขาก็มีห้วงมีคณของ เขา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิเสธหมดเลย

อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน เวลาเราเกิด เราเกิดจากพ่อจากแม่ คนที่เกิดจากพ่อแม่ที่ดี เกิดมาแล้วก็ซาบซึ้งในบุญคุณพ่อแม่ เวลาคนที่เกิดมา คูสิ ที่ว่าเขาไม่พร้อม เขาไปทิ้งถึงขยะกัน แล้วมันไม่ใช่มีแต่ในสมัยปัจจุบันนี้ พุดถึงหมอชีวกโกมารภัจจ์ นี่เขาก็ไปทิ้งขยะเหมือนกัน แล้วคนก็ไปเก็บมาเลี้ยง พระเจ้าพิมพิสารเก็บไปเลี้ยง

นี่เวลาคนเกิดมา สิ่งที่ยื่นว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันมาจากไหนละ มันมาจากเวรจากกรรมของคนทั้งสี่ ถ้ามาจากเวรจากกรรมของคนทั้งสี่ ใครทำอะไรมา มันก็ได้เป็นอย่างนั้นนะ แล้วกรรมนี้เป็นอินไตย คือมันซับซ้อนมหาศาลใช่ไหม ถ้าเรามีสติมีปัญหา เราศึกษาของเราแล้ว เราเกิดเป็นมนุษย์มันมีคุณค่าตรงนี้ไง ถ้ามีคุณค่าตรงนี้ มีคุณค่าที่มีสติมีปัญหา ถ้ามีสติปัญญามันรู้เท่าทันกิเลสของตน รู้เท่าทันในใจของตน ถ้าเท่าทันในใจของตน ความคิดมันจะมาหลอกเราไม่ได้ไง ถ้าหลอกไม่ได้

มันจะสมบูรณ์แบบ มันจะขาดตกบกพร่องสิ่งใดบ้าง มันเป็นเรื่องธรรมดา มันเป็นเรื่องปกติธรรมดา แต่กิเลสมันไปกระตุ้นใจ กระตุ้นให้คนคิดมาก กระตุ้นให้คนร้อนมาก กระตุ้นให้คนเสียใจมาก มันเป็นอย่างนั้นไง

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมาแล้ว มันก็ธรรมดา ขาดไป เราไปดักมันก็เต็ม ถ้ามันเกินไป เราแจกคนอื่นไปมันก็จบ นี่ถ้ามันคิดได้ มันทำได้นะ มันทำได้ทั้งนั้นนะ พอทำได้แล้วมีความสุข ทั้งนั้นนะ งานก็เป็นงาน คนเกิดมามีปากมีท้อง คนเราก็ต้องใช้จ่ายใช้สอยเป็นธรรมดา ชีวิตนี้ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย เราก็แสวงหาของเรา มีหน้าที่การงานของเรา แล้วสิ่งที่ทำๆ มันก็เป็นการพิสูจน์บุญกุศลของเรานี้แหละ พิสูจน์ความจริงในหัวใจของเรานี้แหละ ถ้าหัวใจเรามีมากน้อยแค่ไหน มันจะคิดได้ดีมากน้อยแค่ไหน

คนจะคิดดี ดีมากๆ เพราะเขามีบุญกุศลของเขา มา เวลาเขาทำสิ่งใดที่เป็นธรรมๆ เขามีอำนาจวาสนาบารมี บารมีเพราะอะไร เพราะเขาได้เจือจานบุคคล เขาได้ช่วยเหลือบุคคล เขาได้ทำทั่วไปในสังคม ทุกคนก็ยกย่องสรรเสริญเขา ทุกคนที่ว่าตัวเองมาหาแต่ผลประโยชน์นะ ทุกคนก็สาปแช่งเขา แล้วเราจะเป็นอย่างไรละ เราจะทำอย่างไรละ ถ้าทำอย่างไรนะ สุดท้ายแล้วจะดี จะชั่วขนาดไหน สุดท้ายแล้วต้องมาประพฤติกฎปฏิบัติไง ถ้าเราจะประพฤติกฎปฏิบัติ เราจะเอาจริงเอาจังกับเรา เราจะเอาชนะเรา

วันพระ ผู้ประเสริฐ ประเสริฐ ประเสริฐที่นี้ ประเสริฐ เวลาเข้าศึก คูศิ กองทัพที่เขารบราฆ่าฟันกัน จะคุณด้วยล้าน สร้างเวรสร้างกรรมทั้งนั้น ขณะตนประเสริฐที่สุด ขณะเราประเสริฐที่สุด ขณะใจประเสริฐที่สุด

คนเรานะ เวลาอยู่กับเพื่อนอยู่กับฝูงอยู่ได้ตลอด พออยู่คนเดียวว่าเหว่ เหงาเต็มทีเลย นี่ก็เหมือนกัน อยู่กับใครก็อยู่ได้ทั้งนั้นนะ เวลาจะกลับมาดูใจของตนดูไม่ได้ ดูใจของตนทำความสงบไม่ได้ ทำไม่ได้ทั้งสิ้น ไอ้ขณะตนนี้แสนยาก แล้วขณะตนแสนยาก คูศิ เวลาครูบาอาจารย์เรา ท่านประพฤติกฎปฏิบัติในกุฎิในป่าในเขา ท่านอยู่องค์เดียว เวลาอยู่คนเดียวให้ระวังความคิด

เวลาอยู่กับพรรคพวก โอ๊ย! เราทำอะไรก็ได้ ศิกษารธรรมะเดียวไปปฏิบัติตอนตาย แล้วตายมันจะปฏิบัติได้อย่างไร เวลาตายมันวิตกกังวล มันกลัวตาย มันจะปฏิบัติอะไรกัน แต่ถ้าเอาจริงเอาจังขึ้นมา ถ้าเราคิดของเราได้ เราพิจารณาของเราได้ เราทำของเรา นี่ขณะหัวใจของเรา ถ้าขณะหัวใจของเรา สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตสงบแล้ว เราชนะตัวเราแล้วนะ ใครก็มาหลอกไม่ได้ เพราะเรามีสติปัญญาเท่าทันเขา ไอ้ที่เราอยู่ของเรา เราอยู่เพราะเรารู้เท่าทันโลก เราอยู่เหนือโลกไง เราไม่เป็นเหยื่อของโลกไง เราไม่ให้ใครมาหลอกไง จะให้ ๕ เปอร์เซนต์ ๑๐

เปอร์เซ็นต์ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ไม่สนใจ ไม่สนใจใดๆ ทั้งสิ้น ธรรมะมีคุณค่าขนาดนั้นนะ ธรรมะในใจนี้มีคุณค่ามาก แล้วมีความสุขอย่างนี้ เทวดาเท่านั้นที่รู้ที่เห็น

เพราะเทวดา อินทร์ พรหม จะมาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทวดา อินทร์ พรหม จะมาฟังเทศน์หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ทำไมทำอย่างนี้ได้ ทำไมทำใจของตัวเองได้ ทำไมชนะใจของตัวเองได้ ทำอย่างไรถึงชนะใจของตัวเอง เพราะเทวดา อินทร์ พรหมก็ยังแพ้ใจของตัวเอง เขาเสวยสุขของเขาด้วยบุญกุศลของเขาจนหมดอายุขัยของเขา เขาก็เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเหมือนกัน

มันไม่มีใครเอาชนะใจของคนได้ เว้นไว้แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เว้นไว้แต่ชาวพุทธเรา ถ้าศึกษาธรรมะแล้วถ้ามีความเชื่อแล้วพยายามฝึกฝนกระทำ เวลาทำเข้าไปแล้วยิ่งกว่ายาขมนะ หวานเป็นลม ขมเป็นยา กิเลสมันหลอกนี่ขมหวานทั้งนั้นนะ ปฏิบัติแล้วจะได้อย่างนั้นๆ ขมหวานทั้งนั้นนะ

เวลาธรรมะนี้ขม หวานเป็นลม ขมเป็นยา แต่ขมนั้นนะมันจะตำรอก มันจะคายกิเลสออกไป เวลามันประพฤติปฏิบัติขึ้นไป นี่มันถึงต้องลงทุนลงแรงใจ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา อยู่ปากตายๆ เพราะอะไร เพราะคนเรามันกลัวตาย เวลาทำอะไรมันก็ผัดวันประกันพรุ่ง ยังไม่ตายๆๆ เวลาปฏิบัติจะตายๆๆ มันเอาตายเข้าแลกกันไง แล้วตายจริง ตายปลอม ตายโดยกิเลส ตายโดยความเพียร ตายโดยความเจ็บไข้ได้ป่วย

ครูบาอาจารย์เราอดอาหารจนเสียชีวิต มีนะ ทุกข์ยาก ปฏิบัติจนเป็นไข้ เป็นมาลาเรียตายอยู่ในป่า เราประพฤติปฏิบัติกันด้วยความเข้มแข็งเพื่อจะเอาชนะตนนะ เวลาตายอยู่ปากตายๆ เราทำกันมาแล้ว ครูบาอาจารย์ของเราทำกันมาแล้ว แล้วเราเห็นกันมาแล้วไง เราถึงได้เชื่อในอุดมการณ์ของท่าน เชื่อในความจริงใจของท่าน แล้วเรามีครูบาอาจารย์เป็นแบบอย่างไง เราถึงทำของเรา เห็นไหม

วันพระ ผู้ประเสริฐคือหัวใจของเรา แต่ตอนนี้มันทุกข์มาก ตอนนี้กิเลสมันเหยียบย่ำ ผู้ประเสริฐคือพุทธะในใจของสัตว์โลก ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต เอาใจของเราไว้ในอำนาจของเรา มีศีล มีสมาธิ มีปัญญา ตำรอกคายกิเลสออกไปแล้วเป็นอิสรภาพ ภารดรภาพ ไม่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แล้วมันเป็นอย่างไร แต่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะแล้วงง ไม่รู้ ไม่เห็น แต่ผู้รู้

ซึ้งแล้ว ไม่ไปอีกแล้ว แล้วอยู่ด้วยความสุขด้วยความเสมอภาค ด้วยความที่ไม่เบียดเบียน
ใคร ไม่สูง ไม่ต่ำ ไม่เหนือใคร ไม่ต่ำกว่าใคร เป็นสัจจะเป็นความจริงอยู่ท่ามกลางหัวใจดวงนั้น
เอวัง